MGA KAGAMITAN SA LEKTYUR NG N.E.W. SEMINARY

Nahum at Habakuk: Ang Awa at Katarungan ng Diyos

Pastor Hoon Kim, Oktubre 20, 2026, Nahum 1:1

Sinisiyasat ni Pastor Hoon Kim ang mga akdang pampropesiya noong ikapitong siglo BC, na itinatampok ang teolohikong balanse sa pagitan ng walang humpay na habag sa aklat ni Jonas at ng matuwid na paghihiganti sa Nahum laban sa Nineve. Sinusuri niya ang paninibugho ng Diyos sa Kanyang tipan, ang kapangyarihan ng panalangin sa Pahayag, at ang tapat na pakikipag-usap ni Habakuk sa Diyos bilang propeta sa gitna ng pagbagsak ng mga imperyo sa daigdig.

Aral ni Pastor Hoon Kim, N.E.W. Church. Isinalin mula sa Ingles sa tulong ng AI. Ibinahagi noong Nobyembre 12, 2026, bago ang buong pagsusuri.

Libreng pakinggan, i-download, at ibahagi: newexodusseminary.org/fil/2026-10-20-new-nahum-1-nahum-and-habakkuk-gods-mercy-and/

Sa isang sulyap · Mga tala sa pagtuturo · Gabay sa Kasulatan · Pag-aaral ng mga salita · Mga lugar at takdang panahon · Balangkas ng aral · Gabay sa pag-aaral · Panalangin · Pagsusulit sa pagbabalik-aral · Sa loob ng tatlong minuto

---

Mga slide

- Slide 1: Kanlungan sa Panahon ng Kaguluhan
- Slide 2: Mga Panalangin at Banal na Paghuhukom
- Slide 3: Mga Katanungan ng Biyaya at Katarungan
- Slide 4: Ang Mabuting Balita ng Kapayapaan
- Slide 101: Mga Tema ng mga Minor na Propeta
- Slide 103: Ang Pagpapatapon sa Hilagang Israel ng Asiria
- Slide 104: Ang Lungsod ng Nineve
- Slide 105: Ang Diyos na Mapanibugho at Naghihiganti
- Slide 109: Paghahambing kina Jonas at Nahum
- Slide 112: Mga Propeta noong Ikapitong Siglo
- Slide 113: Si Nahum at ang mga Maliliit na Propeta

- Slide 117: Nahum at Pahayag
- Slide 118: Mga Tema ng Maliliit na Propeta
- Slide 119: Mga Propeta noong Ikapitong Siglo
- Slide 120: Paglawak ng Imperyo ng Persia
- Slide 121: Ang Pagbangon ng Imperyo ng Persia

Sa isang sulyap

- **Pamagat:** Mga Batayang Kaalaman sa Katalogo: Nahum at Habakuk
- **Petsa:** Oktubre 20, 2026
- **Pangunahing Talata:** Nahum 1:1
- **Tagapangaral/Guro:** Pastor Hoon Kim (N.E.W. Church)

Pangunahing Katotohanan

Ang soberanong Diyos na nagkakaloob ng walang humpay na habag sa mga nagsisisi ay naglalapat din ng matuwid at nakabatay sa tipan na paghihiganti sa mapagmataas na mga mang-aapi, at tinatawag Niya ang Kanyang pinahihirapang nalalabi na manganlong sa Kanya at mamuhay ayon sa makapropetang pananampalataya sa gitna ng nagbabagong takbo ng daigdig.

Buod

Sa lekturang ito, sinisiyasat ni Pastor Hoon Kim ang mga akdang pampropesiya noong ikapitong siglo BC, na nakasentro sa nagtutugmang teolohikong balanse sa pagitan nina Jonas at Nahum bago ipakilala si Habakuk. Ang paghatol ng Diyos laban sa Nineve sa aklat ni Nahum ay nakaugat sa Kanyang paninibugho para sa Kanyang mga tao ayon sa Kanyang tipan, na nagpapakitang ang banal na poot ay matuwid na katarungan sa halip na pabago-bagong galit. Sa paghahambing ng tanong tungkol sa biyaya sa Jonas at ng tanong tungkol sa katarungan sa Nahum, ipinapakita ni Pastor Kim na ang mga panalangin ng mga pinahihirapang banal ay tuwirang nagpapakilos sa soberanong kamay ng Diyos sa kasaysayan, na umaabot sa kasukdulan sa mga larawang inilalarawan sa Pahayag. Habang bumabangon at bumabagsak ang mga imperyo ng sanlibutan, dapat panatilihin ng nalalabi ang makapropetang pananaw, magdala ng tapat na mga katanungan sa Diyos, at magtiwala sa Kanyang tapat na pagliligtas.

Pangunahing Daloy

1. **Makasaysayang Konteksto ng mga Propeta noong Ikapitong Siglo:** Paglalatag ng heopolitikal na mga pagbabago noong dekada 600 BC, ang pagbagsak ng Asiria, at kung paano binibigyang-kahulugan ng biblikal na hula ang mga kaguluhan sa daigdig sa kasalukuyan.
2. **Ang Paninibugho ng Diyos at Banal na Paghihiganti (Nahum 1):** Ang paninibugho sa tipan bilang pundasyon ng banal na katarungan, ang kaaliwan mula sa paghihiganti ng Diyos para sa mga pinahihirapang banal, at ang kapangyarihan ng panalangin sa Pahayag.
3. **Jonas at Nahum: Ang Balanse ng Habag at Katarungan:** Paghahambing sa pagsisisi ng Nineve sa panahon ni Jonas at sa mapagmataas nitong pagbagsak sa panahon ni Nahum, na nagtatampok sa hindi nagbabagong banal na katangian ng Diyos.
4. **Nagbabagong Kaayusan ng Daigdig at ang Katayuan ng Nalalabi:** Ang pagpapalitan ng mga imperyo sa daigdig, ang audio-visual na tula ni Nahum, at ang mabuting balita (*euangelion*) ng pagbagsak ng mang-aapi.
5. **Panimula sa Habakuk: Paghatol sa Babilonia at sa mga Edomita:** Makapropetang panaghoy, paghaharap ng tapat na mga tanong sa Diyos, at ang saloobin ng matuwid na nabubuhay sa pamamagitan ng pananampalataya sa panahon ng pagbagsak ng mga imperyo.

Mga tala sa pagtuturo

1. Kaligirang Pangkasaysayan

- **Ang Heopolitikal na Pagbabago noong Ikapitong Siglo:** Ang mga propetikong ministeryo nina Nahum, Habakuk, at Zefanias ay kumilos sa panahon ng malalim na transisyon ng mga pandaigdigang kapangyarihan.
- **Ang Takbo ng Imperyo ng Asiria:**
- Noong 722 BC, winasak ng Imperyo ng Bagong Asiria ang Hilagang Israel, itinapon ang mga mamamayan nito at muling pinuno ang Samaria ng mga banyagang bansa.
- Noong 701 BC, sinalakay ni Haring Senaquerib ang Timog Juda at kinubkob ang Jerusalem. Hinanap ni Haring Hezekias ang Panginoon sa panalangin (Isaias 37), na

nagbunga ng banal na pagliligtas, pag-urong ni Senaquerib, at ang sumunod na pagpatay sa kaniya sa Nineve.

- Pagkatapos ng bigong pagkubkob na ito, unti-unting humina ang Imperyo ng Asiria, habang nahaharap sa mga magkasanib na pag-atake mula sa Babilonia, Elam, at Media.
- **Ang Pagbangon ng Babilonia:** Nang bumagsak ang Asiria, ang Imperyo ng Bagong Babilonia sa ilalim ni Nebucadnezar ay mabilis na lumawak, at sa wakas ay sinakop ang Jerusalem noong 586 BC.
- **Ang Paglawak ng Imperyo ng Persia:** Sa sumunod na ikaanim na siglo BC, sinakop ng Imperyo ng Persia sa ilalim ni Dakilang Ciro ang Media (550 BC), Lydia (546 BC), at Babilonia (539 BC), na nagpapakita ng patuloy na pagpapabagsak sa mga imperyo ng tao sa ilalim ng soberanya ng Diyos.

2. Mga Lugar at Heograpiya

- **Nineve:** Matatagpuan sa silangang pampang ng Ilog Tigris sa hilagang Iraq.
- Ang Nineve ay isang napakatibay na sinaunang metropolis na may mga panlabas na pader, panloob na mga pintuan ng tubig, at mga bambang na pinatutubigan ng mga ilog ng Khoser at Tigris.
- *Kabalintunaan sa Heograpiya:* Ang masalimuot na sistema ng tubig at mga bambang na ginawa para sa depensa ang siya mismong nagdulot sa pagbagsak ng Nineve nang ang matitinding baha ay sumira sa mga pintuan ng tubig ng lungsod, na tumupad sa mga paglalarawan ng tubig sa Nahum.
- **Babilonia at mga Panrehiyong Kapangyarihan:** Matatagpuan sa kahabaan ng Ilog Eufrates sa timog Iraq; nakipagkaisa sa mga Medo (modernong Iran) upang ibagsak ang Nineve.

3. Mga Kaalaman mula sa Orihinal na Wika

- **Euangelion (*εὐαγγέλιον*):**
- Lumilitaw ayon sa kaisipan sa Nahum 1:15 ("ang mga paa ng nagdadala ng magandang balita [ASND]").
- Iniugnay ito ni Pastor Kim sa kaugalian noong panahon ng Greco-Romano at sinaunang Malapit na Silangan kung saan ang mga tagapagbalita ng imperyo ay nagdadala ng opisyal na proklamasyon (*euangelion*) sa buong imperyo na

nagpapahayag ng pagluklok ng bagong pinuno, isang mapagpasyang tagumpay sa digmaan, o ang pagtatatag ng kapayapaan sa imperyo.

- Ginamit ni Marcos ang kinikilalang katagang ito sa Marcos 1:1, na humahamon sa propaganda ng imperyo sa pamamagitan ng pagpapahayag na si Jesu-Cristo, hindi si Cesar, ang tunay na Anak ng Diyos at pandaigdigang mananagumpay.

4. Mga Espirituwal na Katotohanan at Aplikasyon

- **Ang Batayan sa Tipan ng Banal na Paninibugho (Nahum 1:2):**
- Ang paghihiganti ng Diyos ay nag-uugat sa paninibugho ng tipan ng kasal (*qanna*). Ang kaugnayan ng Diyos sa Israel ay tulad ng isang asawang lalaki sa kaniyang asawa o kasintahan.
- Ang pagpaparusa laban sa Asiria ay hindi walang habas na poot; ito ay isang matuwid na asawang lalaki na ipinagtatanggol ang kaniyang minamahal na kasintahan mula sa malulupit na umaabuso.
- **Ang Teolohikong Balanse nina Jonas at Nahum:**
- *Jonas:* Nagbibigay-diin sa walang humpay na habag (*chesed*) ng Diyos. Nakatanggap ang Nineve ng babala, nagsisi, at pinigil ang paghatol. Nagtatapos sa isang tanong ng biyaya (Jonas 4:11).
- *Nahum:* Nagbibigay-diin sa matuwid na katarungan ng Diyos. Pagkalipas ng isang daang taon, bumalik ang Nineve sa walang habas na kapalaluan at karahasan. Inilapat ang paghatol nang walang lunas. Nagtatapos sa isang tanong ng katarungan (Nahum 3:19).
- Ang katangian ng Diyos ay hindi nagbabago, hindi pabago-bago tulad ng mga paganong diyos. Kumikilos Siya nang may buong katarungang may matibay na patunay, pinipigil ang poot kapag nagsisisi ang mga tao at inilalapat ang poot kapag nagpapatuloy ang paghihimagsik.
- **Propetikong Guniguni sa Pamamagitan ng Naririnig at Nakikitang mga Larawan:**
- Gumagamit si Nahum ng masisiglang pandamdam na epekto: mga kulay na nakikita (pulang mga kalasag, damit na matingkad na pula, kumikislap na bakal ng karwahe sa Nahum 2:2–3) at mga paglalarawang naririnig (hampas ng latigo, lagutok ng mga gulong, yabag ng tumatakbong mga kabayo sa Nahum 3:2–3).
- Ang mala-tulang paglalarawang ito ay nilalayong magtanim ng makatotohanang katiyakan ng nalalapit na katarungan ng Diyos sa mga puso ng mga pinahihirapang mananampalataya.
- **Ang Pagbabaligtad sa Makamundong Kapalaluan (Nahum 2:11–13):**

- Ipinagmalaki ng Nineve ang sarili nito bilang isang hindi magagaping yungib ng mga leon, na nanginginain sa mga nasakop na bansa. Inihayag ng Diyos ang Kaniyang sarili laban sa Nineve, sinunog ang mga karwahe nito at ginutom ang mga leon nito, na nagpapakita ng sukdulang pagbaligtad sa mga makamundong imperyo.
- **Espirituwal na Pakikidigma at ang Mekanismo ng Panalangin (Pahayag 6 at 8):**
- Ang mga banal sa ilalim ng ikalimang tatak ay sumisigaw para sa matuwid na paghatol (Pahayag 6:9–11).
- Sa Pahayag 8:3–5, ang insensong inihahandog sa gintong dambana ay kumakatawan sa mga panalangin ng lahat ng mga banal ng Diyos. Nang ihagis ito sa lupa, ang mga panalanging ito ay nagpasimula ng mga paghatol sa sansinukob.
- Ang mga panalanging inihahandog ng mga mananampalataya sa kasalukuyang sandali ay tumatagos sa silid ng trono sa langit at tuwirang nakakaimpluwensiya sa pagpapatupad ng Diyos ng katarungan at pagliligtas sa kasaysayan.
- **Propetikong Pakikipag-usap sa Habakuk:**
- Ang pananalangin sa Biblia ay nagpapahintulot ng tapat na panaghoy at mahihirap na katanungan (Habakuk 1:1–4, 13).
- Kinuwestiyon ni Habakuk ang pagpapahintulot ng Diyos sa panloob na katiwalian ng Juda, at pagkatapos ay kinuwestiyon kung paanong ang isang banal na Diyos ay gagamit ng mas masasamang pagano (Babilonia) upang parusahan ang Juda.
- Nahahayag ang katotohanan habang sinasagot ng Diyos ang mga tapat na katanungan, na nagbibigay-lakas sa matuwid na mamuhay sa pamamagitan ng pananampalataya sa gitna ng moral at teolohikong kalituhan.

Gabay sa Kasulatan

Talaan ng Kasulatan

Talatang Binanggit	Paano Ginamit	Saan	Ang Natutuhan o Binigyang-diin ni Pastor Kim Mula Rito	Antas ng Katiyakan
Nahum 1:1	Binasa / Binanggit	Kontekstong Pangkasaysayan ng mga Propeta	Ang pahayag at pangitain tungkol sa Ninive bilang	Mataas

Talatang Binanggit	Paano Ginamit	Saan	Ang Natutuhan o Binigyang-diin ni Pastor Kim Mula Rito	Antas ng Katiyakan
		noong Ikapitong Siglo	isang pangkasaysayan at makatang propesiya.	
Nahum 1:2	Binasa	Ang Paninibugho ng Diyos at Banal na Paghihiganti	Ang poot at paghihiganti ng Diyos ay nag-uugat sa Kaniyang pakikipagtipan sa Israel, tulad ng isang asawang lalaki na ipinagtatanggol ang kaniyang asawa.	Mataas
Nahum 1:7	Binasa	Ang Paninibugho ng Diyos at Banal na Paghihiganti	Ang Diyos ay tanggulan sa panahon ng kabagabagan; tapat Niyang kinikilala at pinoprotektahan ang mga nagtitiwala sa Kaniya.	Mataas
Pahayag 6:9–11	Binasa	Ang Paninibugho ng Diyos at Banal na Paghihiganti	Ang mga kaluluwa sa ilalim ng ikalimang tatak ay sumisigaw para sa paghihiganti at matuwid na katarungan ng Diyos sa ibabaw ng lupa.	Mataas
Pahayag 8:3–5	Binasa	Ang Paninibugho ng Diyos at Banal na Paghihiganti	Ang mga panalangin ng mga banal ay pumapailanglang sa harap ng dambana ng Diyos at sinasagot sa pamamagitan ng apoy na inihagis sa lupa, na nagpapabago sa kasaysayan ng daigdig.	Mataas
Jonas 4:11	Binasa	Jonas at Nahum: Ang Balanse ng Awa at Katarungan	Nagwakas ang Jonas sa tanong ng Diyos tungkol sa Kaniyang walang humpay na biyaya at habag sa Ninive.	Mataas

Talatang Binanggit	Paano Ginamit	Saan	Ang Natutuhan o Binigyang-diin ni Pastor Kim Mula Rito	Antas ng Katiyakan
Nahum 3:19	Binasa	Jonas at Nahum: Ang Balanse ng Awa at Katarungan	Nagwakas ang Nahum sa isang tanong ng di-nagmamaliw na katarungan hinggil sa nakamamatay na sugat ng Ninive at sa walang katapusang kalupitan nito.	Mataas
Nahum 1:15	Binasa	Ang Nagbabagong Kaayusan ng Daigdig at ang Katayuan ng Nalalabi	Ang pagpapahayag ng pagkawasak ng nang-aapi ay ang mabuting balita (*euangelion*) ng kapayapaan at pagpapanumbalik para sa Juda.	Mataas
Nahum 2:2–3	Binasa	Ang Nagbabagong Kaayusan ng Daigdig at ang Katayuan ng Nalalabi	Matingkad na mga larawang biswal (pulang kalasag, damit na iskarlata, kumikislap na mga karwahe) na naglalarawan ng katiyakan ng pagbagsak ng Ninive.	Mataas
Nahum 3:2–3	Binasa	Ang Nagbabagong Kaayusan ng Daigdig at ang Katayuan ng Nalalabi	Mga pandinig na epekto (hampas ng latigo, lagutok ng gulong, humahagibis na mga kabayo) na nagpapalakas sa makahulang imahinasyon hinggil sa paghatol.	Mataas
Nahum 2:11–13	Binasa	Ang Nagbabagong Kaayusan ng Daigdig at ang Katayuan ng Nalalabi	Ang Ninive bilang mabangis na yungib ng leon na inilagay sa kahihiyan at nawasak, na nagpapabagsak sa mga makamundong kapangyarihan.	Mataas

Talatang Binanggit	Paano Ginamit	Saan	Ang Natutuhan o Binigyang-diin ni Pastor Kim Mula Rito	Antas ng Katiyakan
Habakuk 1:1–4	Binasa	Panimula sa Habakuk	Ang unang tapat na daing ni Habakuk hinggil sa laganap na karahasan sa loob ng bansa, alitan, at naparalisang katarungan sa Juda.	Mataas
Habakuk 1:13	Binasa	Panimula sa Habakuk	Ang ikalawang daing ni Habakuk na nagtatanong kung paanong ang banal na Diyos ay makagagamit ng mararahas na taga-Babilonia upang parusahan ang mga taong higit na matuwid kaysa sa kanila.	Mataas
Isaias 37	Binanggit	Kontekstong Pangkasaysayan ng mga Propeta noong Ikapitong Siglo	Ang panalangin ni Haring Hezekias, ang pagliligtas sa Jerusalem, at ang kabiguan at kasunod na pagpatay kay Senaquerib.	Mataas
Mateo 5:39	Binanggit	Ang Paninibugho ng Diyos at Banal na Paghihiganti	Ang pagharap ng kabilang pisngi ay nakasalig sa katiyakan na ang sukdulang paghihiganti ay tanging sa Diyos lamang nauukol.	Mataas
Obadias 1–21	Binanggit	Panimula sa Habakuk	Ang paghatol sa Edom, ang kapatid na bansa ng Israel, na nakihati sa kahihinatnan ng masasama dahil sa kapalaluan.	Mataas

Talatang Binanggit	Paano Ginamit	Saan	Ang Natutuhan o Binigyang-diin ni Pastor Kim Mula Rito	Antas ng Katiyakan
Sofonias 1:7; 3:8, 17	Sinipi / Binigyang-kahulugan	Ang Nagbabagong Kaayusan ng Daigdig at ang Katayuan ng Nalalabi	Pagtawag sa nalalabi na tumahimik, maghintay sa Panginoon, at magalak habang sumusulong ang Diyos sa paghatol at pag-ibig.	Mataas
Habakuk 2:4, 20	Binanggit	Ang Nagbabagong Kaayusan ng Daigdig at ang Katayuan ng Nalalabi	Ang matuwid ay mabubuhay sa pamamagitan ng pananampalataya, habang ang lupa ay dapat tumahimik sa harap ng Panginoon sa Kaniyang banal na templo.	Mataas
Pahayag 17–19	Binanggit	Ang Nagbabagong Kaayusan ng Daigdig at ang Katayuan ng Nalalabi	Ang pagbagsak ng Babilonia, ang pagpapatunay sa banal na katarungan, at ang huling pagliligtas sa babaeng ikakasal.	Mataas

Bibliya at Pangkasaysayang Kaligiran

Ang ikapitong siglo BC ay isang napakahalagang panahon ng kaguluhang heopolitikal sa sinaunang Malapit na Silangan (Ancient Near East). Ang Imperyo ng Neo-Asiria, na buong kalupitang nagwasak sa hilagang kaharian ng Israel noong 722 BC at kumubkob sa Jerusalem sa ilalim ni Senaquerib noong 701 BC, ay mabilis na humina kasunod ng paghahari ni Ashurbanipal. Habang naglalaho ang kapangyarihan ng Ninive, pinalibutan ito ng magkasanib na hukbo ng mga Medo at mga taga-Babilonia, na humantong sa malagim na pagbagsak ng Ninive noong 612 BC. Naglingkod si Nahum sa mga huling araw ng pamumuno ng Asiria, ipinapahayag ang paghihiganti ng Diyos sa malupit na lungsod na ito. Di nagtagal pagkatapos noon, mabilis na lumakas ang Imperyo ng Neo-Babilonia sa ilalim ni Nebucadnezar, na nagbanta sa timog Juda at nagtulak kay Habakuk na makipagbuno sa di-malirip na kalooban ng Diyos sa paggamit ng isang barbarong imperyo bilang instrumento ng banal na pagdidisiplina bago ang pagbagsak ng Juda noong 586 BC.

Teolohikong mga Kaugnayan at Aplikasyon

Pinagdurugtong ni Pastor Kim ang mga propetikong tekstong ito sa pamamagitan ng dalawang haligi ng banal na katangian: walang humpay na habag at matuwid na katarungan. Itinatampok ng Jonas ang habag sa mga nagsisising makasalanan, habang ipinapakita naman ng Nahum ang paninibugho ng Diyos sa Kaniyang tipan, na naghihiganti para sa kaapihan ng Kaniyang bayan. Ang poot ng Diyos ay hindi biglaang bugso ng damdamin, kundi ang pagpapatupad ng matuwid na katarungan na nakasalig sa Kaniyang tapat na pangako bilang asawa sa Kaniyang bayang katipan. Sa Bagong Tipan, ang paghihiganting ito ay inaasahan sa eskatolohikal na pananaw: dinala ni Cristo ang poot ng Diyos sa krus para sa mga mananampalataya, habang ang huling banal na paghatol laban sa makamundong mga imperyo ay ipinagpaliban hanggang sa katapusan ng kasaysayan. Sa panahong ito, ang mga mananampalataya ay hindi naghahangad ng pansariling paghihiganti; sa halip, nakikipagbaka sila sa espirituwal na digmaan sa pamamagitan ng panalangin. Ayon sa Pahayag 6 at 8, ang mga panalangin ng mga banal ay pumapailanglang na tulad ng insenso sa luklukan ng Diyos, na tuwirang nagpapakilos sa Kaniyang kamay upang baguhin ang takbo ng kasaysayan ng sangkatauhan.

Mga Bahaging Dapat Suriin at Patunayan

- **Pagpepetsa sa Ikapitong Siglo BC:** Sinabi ni Pastor Kim, "ito ang mga propeta noong ikapitong siglo. Nangangahulugan iyon ng 700 taon bago dumating si Jesus." Sa pagkakasunod-sunod ng panahon, ang ikapitong siglo BC ay sumasaklaw mula 699 hanggang 600 BC (humigit-kumulang 600 hanggang 650 taon bago si Cristo), samantalang ang 700 taon bago si Cristo ay tumutukoy sa ikawalong siglo BC.
- **Heograpikong Lokasyon ng Ninive:** Sinabi ni Pastor Kim na ang Ninive ay matatagpuan sa timog Iraq o Syria sa kasalukuyan, bago niya sinabing sa Iraq ito. Sa heograpiya, ang Ninive ay nasa hilagang Iraq (katabi ng modernong Mosul sa Ilog Tigris), samantalang ang sinaunang Babilonia ang sumakop sa timog Iraq.
- **Ang Utos ng Pagsisisi sa Panahon ni Jonas:** Binanggit ni Pastor Kim na ang Ninive ay nagsisi "mula sa hari hanggang maging sa mga aso." Bagama't nakatala sa Jonas 3:7–8 na iniutos ng hari sa mga baka at kawan na mag-ayuno at magsuot ng sako kasama ng mga tao, hindi partikular na binanggit ang mga aso sa teksto ng Bibliya.
- **Puwang ng Panahon sa Pagitan nina Nahum at Habakuk:** Binanggit ni Pastor Kim na sina Habakuk at Sofonias ay naglingkod "mga 100 taon pagkaraan" bago ang pagbagsak ng Jerusalem. Bumagsak ang Ninive noong 612 BC at bumagsak ang Jerusalem noong 586 BC, isang pagitan ng 26 na taon, bagama't ang ministeryo ni Nahum ay maaaring nagsimula nang mas maaga nang ilang dekada (humigit-kumulang 660–650 BC).

- **Pagsipi sa Pahayag:** Binanggit ni Pastor Kim ang "Pahayag kabanata 8, 17 hanggang 19" nang talakayin ang pagpapatunay laban sa Babilonia. Inilalarawan sa Pahayag 8:3–5 ang gintong suuban at ang mga panalangin, samantalang ang pagbagsak ng Babilonia at ang pagpapatunay ay matatagpuan sa Pahayag kabanata 17 hanggang 19.

Pag-aaral ng mga salita

1. Euangelion (*εὐαγγέλιον*)

- **Salita ayon sa Pagtuturo:** *euangelion*
- **Wika:** Griyego
- **Talatang Tinukoy:** Nahum 1:15 (binanggit kaugnay ng Marcos 1:1)
- **Pamagat ng Bahagi:** Ang Mabuting Balita ng Paghatol (Nahum 1:15)
- **Kahulugang Ipinaliwanag ni Pastor Kim:** Ang salitang ito ay tumutukoy sa "mabuting balita" o "ebanghelyo." Sa sinaunang Malapit na Silangan at sa konteksto ng imperyong Greco-Romano, ito ay nagpapahiwatig ng isang opisyal na pahayag ng tagapagbalita na ipinapadala sa iba't ibang lupain pagkatapos ng isang tiyak na tagumpay sa labanan. Ipinapahayag ng mga sugo ang tagumpay, ang pagbagsak ng lumang pamahalaan, at ang pagdating ng isang bagong emperador o panahon ng kapayapaan. Ipinaliwanag ni Pastor Kim na ginamit ng Marcos 1:1 ang sekular at propetikong pananalitang ito upang ipahayag na si Jesu-Cristo, sa halip na ang Cesar ng Roma, ang tunay na Anak ng Diyos na nagpapasimula ng tunay na kaharian. Sa Nahum 1:15, ang "mabuting balita" ay ang pahayag na ang malupit na mang-aaping Ninive ay nawasak na, na nagdudulot ng kalayaan sa Juda.

(Puna: Hindi nagbigay si Pastor Kim ng detalyadong pagsusuri sa leksikon ng Hebreo sa lekturang ito, kundi nagtuon pangunahin sa konseptuwal at pangkasaysayang aplikasyon ng pahayag ng ebanghelyo ng tagapagbalita).

Mga lugar at takdang panahon

Mga Lugar at Kronolohiya: Mga Batayan sa Katalogo: Nahum at Habakuk

Mga Lugar

Pangalan ng Lugar	Ang Nangyari Roon, Ayon sa Itinuro	Kasalukuyang Lokasyon	Sanggunian
Nineve	Kabisera ng Imperyo ng Bagong Asiria; naligtas noong panahon ni Jonas matapos magsisi, ngunit nawasak sa pamamagitan ng baha at ng nagkakaisang hukbo ayon sa ipinropesiya ni Nahum dahil sa di-nagsisising kalupitan.	Hilagang Iraq, sa silangang pampang ng Ilog Tigris, katapat ng modernong Mosul.	Nahum 1:1; 2:8; 3:19; Jonas 4:11
Ilog Tigris	Ilog na nasa hangganan ng Nineve; ang mga kanal at pananggalang na daluyan ng tubig sa paligid nito ang naging daan ng pagbaha at pagkawasak ng Nineve.	Umaagos mula sa silangang Turkey sa pamamagitan ng Iraq patungo sa Persian Gulf.	Nahum 2:6
Ilog Eufrates	Pangunahing ilog sa Mesopotamia kung saan nakasentro ang lungsod at imperyo ng Babilonia.	Umaagos mula sa silangang Turkey sa pamamagitan ng Syria at Iraq.	Transkrip 1:24
Babilonia	Sumisibol na kapangyarihan sa Mesopotamia sa timog Iraq; sinamahan ng mga Medo at mga Elamita upang ibagsak ang Nineve; nang lumaon ay ginamit ng Diyos upang hatulan ang Timog Juda.	Timog Iraq, humigit-kumulang 85 km sa timog ng modernong Baghdad.	Habakuk 1:6
Media / Elam	Mga kaalyadong bansa mula sa silangan na sumama sa mga taga-Babilonia sa pagkubkob at pagpapabagsak sa Imperyo ng Asiria.	Kasalukuyang bansang Iran.	Transkrip 1:24
Jerusalem	Kabisera ng Timog Juda; makimalang naligtas mula sa hukbo ng Asiria sa ilalim ni Senakerib noong paghahari	Jerusalem, modernong Israel / West Bank.	Isaias 37; 2 Mga Hari 25

Pangalan ng Lugar	Ang Nangyari Roon, Ayon sa Itinuro	Kasalukuyang Lokasyon	Sanggunian
	ni Hezekias, ngunit nang lumaon ay kinubkob at winasak ng Babilonia noong 586 BC.		
Samaria	Kabisera ng Hilagang Israel; binihag at winasak ng Imperyo ng Asiria noong 722 BC, na humantong sa pagkabihag ng hilaga.	West Bank, mga Teritoryong Palestino.	2 Mga Hari 17

Kronolohiya

Petsang Ibinigay	Pangyayari	Sanggunian
c. 841 BC	Nagbayad ng buwis si Haring Jehu ng Hilagang Israel kay Haring Shalmaneser III ng Asiria (inilarawan sa Black Obelisk).	
c. 760 BC	Nagpropesiya si Jonas laban sa Nineve; nagsisi ang Nineve at pinigil ang paghuhukom.	Visual 109
722 BC	Sinakop ng Imperyo ng Bagong Asiria ang Hilagang Israel (Samaria), ipinatapon ang mga mamamayan nito at pinatira roon ang mga dayuhan.	2 Mga Hari 17; Visual 103
701 BC	Nilusob ng hukbo ng Asiria sa ilalim ni Senakerib ang Juda, kinubkob ang Jerusalem, nabigo matapos ang panalangin ni Hezekias, at umurong pabalik sa Nineve kung saan siya pinaslang.	Isaias 37; Transkrip 1:12
c. 670–660 BC	Inihayag ni propeta Nahum ang pahayag ng paghuhukom na nagdedeklara ng lubos na pagbagsak at pagkawasak ng Nineve.	Nahum 1:1; Visual 109, 112
612 BC [ipinahiwatig]	Pagbagsak at pagkawasak ng Nineve sa kamay ng nagkakaisang hukbo ng Babilonia at Media.	Transkrip 1:24
586 BC	Pagbagsak at pagkawasak ng Timog Juda at Jerusalem sa kamay ni Nebukadnezar, hari ng Babilonia.	Transkrip 1:33; Visual 119

Petsang Ibinigay	Pangyayari	Sanggunian
550 BC	Sinakop ni Ciro na Dakila ang Imperyo ng Medo, na nagpasimula sa pagpapalawak ng imperyo ng Persia.	Visual 120, 121
546 BC	Sinakop ni Ciro na Dakila ang Imperyo ng Lydia.	Visual 120, 121
539 BC	Binihag ni Ciro na Dakila ang Babilonia, na nagwakas sa Imperyo ng Bagong Babilonia.	Visual 120, 121
525 BC	Pinalawak ni Cambyses II ng Persia ang mga pananakop ng imperyo patungong Ehipto.	Visual 120, 121
521 BC	Umakyat sa trono si Dario I at pinatatag pa ang pagpapalawak ng teritoryo sa buong Imperyo ng Persia.	Visual 120, 121

Balangkas ng aral

Balangkas ng Pagtuturo: Mga Pangunahing Kaalaman sa Katalogo: Nahum at Habakuk

Pangunahing Talata: Nahum 1:1–15; Habakuk 1:1–13

Ang Pangunahing Kaisipan: Ang soberanong Diyos na nagpapakita ng walang humpay na habag sa mga nagsisisi ay naglalapat din ng matuwid na tipang paghihiganti sa masasamang mang-aapi, na tumatawag sa Kanyang tapat na nalalabi na magtiwala sa Kanyang katarungan at mamuhay ayon sa makahulang pananampalataya sa gitna ng nagbabagong kaayusan ng daigdig.

Bahagi 1: Ang Pagbabagong Heopolitikal at ang Asawang May Tipan

- **Susing Kasulatan:** Nahum 1:2; Isaias 37
- **Punto ng Pagtuturo:** Ang mga propeta noong ikapitong siglo BC ay naglingkod sa panahon ng malalaking pagbabagong heopolitikal habang ang malupit na Imperyo ng Neo-Asiria ay nagsimulang bumagsak. Inihahayag ni Nahum na ang nakatatakot na poot ng Diyos ay nag-uugat sa selos ng tipan ng pag-aasawa: tumitindig ang Diyos bilang isang tapat na asawang lalaki na ipinagtatanggol ang Kanyang inaping babaeng asawa laban sa isang marahas na maninila.

- **Pangunahing Pananaw:** Ang banal na paghihiganti ay hindi kawalan ng pagpipigil sa emosyon; ito ay matuwid na katarungan na nagdudulot ng kaaliwan at pagpapatunay sa naghihirap na bayan ng Diyos.
- **Mga Visual:** Visual 101 (Mga Tema ng Maliliit na Propeta), Visual 103 (Mapa ng Pagkabihag sa Asiria), Visual 104 (Lungsod ng Ninive), Visual 105 (Kasulatan sa Nahum 1:2).

Bahagi 2: Ang Espirituwal na Pamamaraan ng Panalangin sa Kasaysayan

- **Susing Kasulatan:** Nahum 1:7; Pahayag 6:9–11; Pahayag 8:3–5
- **Punto ng Pagtuturo:** Kapag nahaharap ang mga mananampalataya sa pang-aapi, inuutusan silang huwag maghiganti para sa sarili, kundi ipaubaya ang paghihiganti sa Diyos. Tulad ng makikita sa ilalim ng ikalima at ikapitong selyo sa Pahayag, ang mga panalangin ng bayan ng Diyos ay pumapaitaas na parang insenso sa silid ng trono sa langit at sinasagot sa pamamagitan ng apoy na inihagis sa lupa.
- **Pangunahing Pananaw:** Sa mismong sandaling ito, ang mga lumuluhang panalangin ng isang lokal na iglesya ay nagpapakilos sa soberanong kamay ng Diyos upang maglapat ng katarungan at baguhin ang kasaysayan ng sangkatauhan.
- **Mga Visual:** Visual 1 (Isang Kanlungan sa Panahon ng Kapighatian), Visual 2 (Mga Panalangin at Banal na Paghuhukom).

Bahagi 3: Isang Siglo ang Pagitan: Walang Humpay na Habag at Tiyak na Paghuhukom

- **Susing Kasulatan:** Jonas 4:11; Nahum 3:19
- **Punto ng Pagtuturo:** Ipinapakita nina Jonas (bandang 760 BC) at Nahum (bandang 660 BC) ang dalawang magkatugmang aspeto ng hindi nagbabagong banal na katangian ng Diyos para sa Ninive. Nang magsisi ang Ninive, nagkaloob ang Diyos ng walang humpay na habag; nang bumalik ang Ninive sa talamak na kalupitan pagkalipas ng isang siglo, naglapat ang Diyos ng di-nagmamaliw na katarungan.
- **Pangunahing Pananaw:** Ang katangian ng Diyos ay pare-pareho at tapat, hindi pabago-bago ayon sa kapritso. Nagtatapos ang Jonas sa isang tanong tungkol sa biyaya; nagtatapos ang Nahum sa isang tanong tungkol sa katarungan.
- **Mga Visual:** Visual 109 (Paghahambing kina Jonas at Nahum), Visual 3 (Mga Tanong ng Biyaya at Katarungan).

Bahagi 4: Makatang Propesiya at ang Mabuting Balita ng Pagbagsak

- **Susing Kasulatan:** Nahum 1:15; 2:2–3; 3:2–3
- **Punto ng Pagtuturo:** Inihahayag ni Nahum ang pagbagsak ng Ninive bilang *euangelion*, ang ibinabalitang mabuting balita ng paglaya mula sa imperyo at ng pangmatagalang kapayapaan. Gumagamit si Nahum ng matingkad na mga biswal na kulay (mga mandirigmang nakapula, kumikislap na mga karwahe) at mga pandinig na tunog (lumalagutok na mga latigo, kumakalampag na mga gulong) upang buuin ang makahulang imahinasyon at tiyakin ang nalalapit na paghuhukom ng Diyos.
- **Pangunahing Pananaw:** Ang makamundong mga kapangyarihang nagmamalaki tulad ng mga di-magaping yungib ng leon ay ganap na babaligtarin ng soberanong utos ng Diyos.
- **Mga Visual:** Visual 112 (Mga Propeta ng Ikapitong Siglo), Visual 113 (Si Nahum at ang Maliliit na Propeta), Visual 4 (Ang Mabuting Balita ng Kapayapaan).

Bahagi 5: Ang Makahulang Pakikipag-usap ni Habakuk

- **Susing Kasulatan:** Habakuk 1:1–4, 13; Habakuk 2:4
- **Punto ng Pagtuturo:** Nang sumikat ang Imperyo ng Babilonia upang palitan ang Asiria, pumasok si Habakuk sa tapat na makahulang panalangin, na nagtatanong ng mahihirap na katanungan tungkol sa panloob na kawalan ng katarungan sa Juda at sa nakalilitong paggamit ng Diyos sa masamang Babilonia bilang kagamitan ng pagdidisiplina.
- **Pangunahing Pananaw:** Ang makahulang panalangin ay hindi nagtatago ng kalituhan ng tao; dinadala nito ang tapat na mga katanungan sa Diyos at tumatanggap ng soberanong paghahayag. Sa gitna ng bumabagsak na mga imperyo, ang matuwid ay mabubuhay sa pamamagitan ng kanyang pananampalataya.
- **Mga Visual:** Visual 119 (Timeline ng Ikapitong Siglo).

Pangwakas na Pagtugon

Tawagin ang iglesya na talikuran ang personal na hinanakit, makibahagi sa espirituwal na pakikidigma sa pamamagitan ng pamamagitan para sa matuwid na katarungan, at iangkla ang kanilang pananampalataya sa di-nagbabagong Diyos na nananatiling kanlungan para sa lahat ng nagtitiwala sa Kanya.

Gabay sa pag-aaral

Pangunahing Katotohanan

Ang soberanong Diyos na nagpapakita ng walang humpay na habag sa mga nagsisisi ay naglalapat din ng matuwid na tipang paghihiganti sa mga palalong mang-aapi, na tumatawag sa Kanyang inaping nalalabi na humanap ng kanlungan sa Kanya at mamuhay ayon sa makahulang pananampalataya sa gitna ng nagbabagong kaayusan ng daigdig.

Susing talata

(Nahum 1:7) Nahum 1:7 (ASND)

Mga Tala sa Konteksto

1. **Ang Heopolitikal na Pagsubok:** Noong ikapitong siglo BC (mga taong 600 BC), ang sinaunang Malapit na Silangan ay dumanas ng malalaking pagbabago sa mga pandaigdigang kapangyarihan. Ang Imperyo ng Neo-Asiria, na sumakop sa Hilagang Israel noong 722 BC at kumubkob sa Jerusalem noong 701 BC, ay pumasok sa hindi na mapipigilang paghina pagkatapos ng paghahari ni Ashurbanipal. Ang magkasanib na puwersa mula sa Babilonia, Media, at Elam ay kumubkob sa Ninive, at winasak ang lungsod noong 612 BC, na tumupad sa propesiya ni Nahum.
2. **Selos ng Tipan (*Qanna*):** Sa Nahum 1:2, ang poot at paghihiganti ng Diyos ay malinaw na nakatali sa Kanyang pagkakakilanlan sa tipan. Ayon sa Kasulatan, nakikipag-ugnayan ang Diyos sa Kanyang bayang may tipan bilang isang tapat na asawang lalaki. Kapag malupit na sinasamantala ng mga banyagang imperyo ang Kanyang bayan, ang banal na paghihiganti ay ang banal at maibiging pagtugon ng isang asawang lalaki na namamagitan upang ipagtanggol ang kanyang asawang babae.
3. **Ang Ibinabalitang Ebanghelyo (*Euangelion*):** Ipinapahayag sa Nahum 1:15 ang "mga paa ng nagdadala ng mabuting balita." Sa sinaunang Malapit na Silangan at panahong Greco-Romano, ang *euangelion* ay tumutukoy sa opisyal na pabalita ng imperyo tungkol sa tagumpay sa digmaan, ang pagbagsak ng isang mang-aapi, o ang pagpuputong ng korona sa isang bagong pinuno. Ginamit ito kalaunan ng mga manunulat ng Ebanghelyo upang ipahayag si Jesu-Cristo bilang tunay na Hari ng sansinukob na ganap na lumupig sa kasamaan.
4. **Makahulang Panambitan at Paghahayag:** Ipinapakita ni Habakuk na ang tunay na biblikal na pananampalataya ay kinabibilangan ng tapat na pananambitan. Tinatanong ng propeta ang Diyos hinggil sa karahasan sa loob ng Juda at sa moral na suliranin ng paggamit sa masamang Babilonia bilang kagamitan ng paghuhukom.

Sumasagot ang Diyos sa pamamagitan ng paghahayag na ang makamundong kapalaluan ay nagdadala ng sarili nitong kapahamakan, ngunit "ang matuwid ay mabubuhay sa pamamagitan ng kanyang pananampalataya" (Habakuk 2:4).

Mga Tanong para sa Talakayan

1. **Pag-unawa sa Teksto:** Paano binabago ng pagkaunawa sa Diyos bilang isang tapat na asawang lalaki na nagtatanggol sa kanyang asawang babae ang ating pananaw sa nakatatakot na pananalita ng banal na paghihiganti sa Nahum 1:2?
2. **Pagsusuri sa mga Tema:** Ihambing ang mga pagtatapos ng Jonas (Jonas 4:11) at Nahum (Nahum 3:19). Paano magkasamang ipinapakita ng dalawang aklat na ito ang perpektong balanse ng banal na katangian ng Diyos sa halip na isang pagkakasalungatan?
3. **Pag-uugnay sa Kasulatan:** Ayon sa Pahayag 6:9–11 at Pahayag 8:3–5, paano nakikibahagi ang mga panalangin ng mga naghihirap na mananampalataya sa lupa sa pansansinukob na paglalapat ng katarungan ng Diyos sa kasaysayan?
4. **Makahulang Imahinasyon:** Gumagamit si Nahum ng matingkad na mga pandamang paglalarawan (pulang kalasag, lumalagutok na mga latigo, tumatakbong mga kabayo, ang nawasak na yungib ng leon) upang ilarawan ang pagbagsak ng Ninive. Paano nakatutulong sa atin ang paglinang ng "makahulang imahinasyong" ito upang makita ang higit pa sa tila lakas ng makamundong katiwalian ngayon?
5. **Personal na Paglalapat:** Sa Habakuk 1, dinadala ng propeta ang tapat at di-itinatagong mga katanungan sa Diyos kapag ang mga pagkilos ng Diyos ay tila sumasalungat sa lohika ng tao. Anong mahihirap na kalagayan sa inyong pamayanan o bansa ang kailangan ninyong dalhin nang tapat sa harap ng Diyos sa makahulang panalangin, na pinipiling magtiwala sa Kanyang kanlungan?

Buod para sa telepono (WhatsApp)

Ang soberanong Diyos na nagpakita ng walang humpay na habag sa Ninive sa ilalim ni Jonas ay naglapat ng matuwid na tipang katarungan sa ilalim ni Nahum nang sila ay bumalik sa kalupitan. Ang tunay na pananampalataya ay hindi naghihiganti para sa sarili, kundi nag-aalay ng matatapang na panalangin na nagpapakilos sa trono ng langit habang namamahinga sa Diyos sa panahon ng nagbabagong kaayusan ng daigdig. (Nahum 1:7) (Nahum 1:7 · ASND).

Panalangin

Isang panalangin para sa “Mga Batayan sa Katalogo: Nahum at Habakuk”

Nahum 1:1

Walang-hanggang Manlilikha at matuwid na Hukom,
nananahan po kayo sa kalangitan at nagpapakilala sa kasaysayan.
Hindi po kayo tulad ng mga huwad na diyos-diyosan na pabago-bago ang ugali,
dahil kayo ay Diyos na kapwa mahabagin at banal.
Ang inyong tapat na pag-ibig ay umaabot hanggang sa kalangitan,
ang inyong walang-tigil na habag ay nagliligtas sa mga nagsisisi mula sa gitna ng bagyo,
at ang inyong matuwid na poot ay tumatangay sa masasama na parang baha.

Kayo po ang mapanibughuing Asawa ng inyong bayang katuwang sa tipan,
na nagtatanggol at naghihiganti para sa mga pag-aari ninyo.
Naghahari po kayo sa gitna ng kaguluhan at pagbagsak ng nagbabagong mga imperyo.
Sa harap ng inyong tiyak na kahatulan, ang matatayog na kuta ay guguho sa sarili nilang mga daluyan ng tubig,
at ang yungib ng mga leon ng makamundong maharlika ay malalagay sa kahihiyan.
Nananatili po kayong tapat kahapon, ngayon, at magpakailanman,
ang aming mabuting kanlungan sa panahon ng kaguluhan,
na kumakalinga sa lahat ng nagtitiwala sa inyo.

Inaamin po namin na kami ay dati ninyong mga kaaway,
na karapat-dapat sa inyong poot laban sa aming kasalanan.
Madalas po naming nasusundan ang landas ng hindi sumasampalatayang si Jonas,
na nakalilimot na ang kaligtasan ay sa inyo lamang nagmumula,
o nakikibahagi sa kapalaluan ng Nineve at Edom, na tumatangging magsisi.
Patawarin po ninyo kami sa pagdududa sa inyong katarungan sa panahon ng kaguluhan at sa pagnanais na kami mismo ang maghiganti.
Kaawaan po ninyo kami sa pamamagitan ni Jesu-Cristo.

Nagpapasalamat po kami sa inyo dahil noong kami ay inyong mga kaaway pa,
ibinuhos ninyo ang inyong poot laban sa aming kasalanan kay Jesu-Cristo.
Sa kanyang krus ay naisakatuparan ang inyong katarungan at napagbayaran ang aming kasalanan.
Salamat po sa magandang balita na nagpapahayag ng kapayapaan sa pamamagitan ni

Jesus, ang tunay na Anak ng Diyos,
at sa propetikong Salita na nagbibigay sa amin ng malinaw na pananaw para sa aming panahon.

Tulungan po ninyo kaming mamuhay sa pananampalataya bilang inyong nalalabing bayan.
Turuan po ninyo kaming magtanong nang tapat sa panalangin tulad ni Habakuk,
at pagkalooban po ninyo kami ng kapahayagan para sa aming nakaraan, kasalukuyan, at hinaharap.
Loobin po ninyong umakyat ang aming mga panalangin na parang insenso patungo sa inyong gintong altar.
Igawad po ninyo ang katarungan laban sa mga tiwaling pinuno at sa masamang sistema ng Babilonia.
Basagin po ninyo ang mga espiritu ng kahirapan at pang-aapi,
at ingatan, tustusan, at pakainin po ninyo ang inyong bayan.

Narito po kami, Panginoon.
Inihahandog po namin ang aming mga sarili upang maghintay sa inyo, hanapin ang inyong mukha, at manahimik sa inyong harapan.
Sa pagtitiwala sa inyong tiyak na kahatulan, ipinauubaya po namin sa inyo ang paghihiganti,
habang minamahal ang aming kapwa at inihaharap ang kabilang pisngi.
Ibinibigay po namin ang aming mga sarili sa pananalangin sa mga huling araw na ito hanggang sa kayo ay humakbang pasulong at magalak sa amin.

Sa pangalan ni Jesu-Cristo, ang aming matuwid na Hukom at Hari,
suma-inyo ang lahat ng kaluwalhatian at papuri magpakailanman.
Amen.

Pagpapala

Nawa ang Panginoon na mabuti ang maging inyong kanlungan sa panahon ng kaguluhan, sapagkat kinakalinga niya ang lahat ng nagtitiwala sa kanya.
Nawa ay ipahayag niya ang kapayapaan sa inyo sa pamamagitan ng magandang balita ng kanyang kaharian,
at panatilihin kayong namumuhay sa pananampalataya hanggang sa maisakatuparan ang kanyang katarungan. Amen.[1]

---

[1] *Hango sa Nahum 1:7, 15.*

Mga talata sa likod ng panalanging ito: Nahum 1:1; Nahum 1:2-15; Nahum 2:11-13; Jonas 4:11; Habakuk 1:1-4; Habakuk 2:4; Zefanias 3:8-17; Pahayag 8:3-5.

Isang panalanging isinulat sa tulong ng AI upang samahan ang lektyur ni Pastor Hoon Kim. Hindi ito ang kanyang sariling mga salita. Ibinahagi noong Nobyembre 12, 2026, bago ang buong pagsusuri.

Pagsusulit sa pagbabalik-aral

Mga Tanong

1. **Multiple Choice:** Ayon sa Nahum 1:2, ano ang biblikal na ugat ng poot at paghihiganti ng Diyos laban sa Asiria?
2. A) Hindi mapigil na galit ng Diyos at pabago-bagong pagkairita
3. B) Selos ng tipan, tulad ng isang asawang lalaki na nagtatanggol sa kanyang asawang babae
4. C) Pagganti dahil sa mga patakaran sa buwis sa ekonomiya ng Asiria
5. D) Isang di-makatuwirang reaksiyon nang walang naunang legal na ebidensya

1. **Maikling Sagot:** Anong kapansin-pansing kabalintunaan sa kasaysayan ang nangyari hinggil sa sistema ng depensa sa tubig ng Ninive sa panahon ng huling pagkubkob dito?

1. **Multiple Choice:** Humigit-kumulang ilang taon ang lumipas sa pagitan ng pangangaral ni Jonas sa Ninive at ng pahayag ng pagkawasak ni Nahum?
2. A) 10 taon
3. B) 40 taon
4. C) 100 taon
5. D) 300 taon

1. **Maikling Sagot:** Paano nagkaiba ayon sa tema ang pagtatapos ng aklat ng Jonas sa pagtatapos ng aklat ng Nahum?

1. **Multiple Choice:** Sa Pahayag 8:3–5, ano ang inihahandog sa ibabaw ng gintong dambana sa harap ng trono na direktang sinundan ng mga kulog, kidlat, at lindol sa lupa?
2. A) Ang dugo ng mga toro at kambing
3. B) Ang mga korona ng dalawampu't apat na matatanda

4. C) Ang insensong inihalo sa mga panalangin ng lahat ng mga banal
5. D) Isang tinatakang balumbon ng mga makahulang gawa

1. **Maikling Sagot:** Ipaliwanag ang sinaunang kahulugan sa kasaysayan ng terminong Griyego na *euangelion* tulad ng ginamit ayon sa konsepto sa Nahum 1:15 at Marcos 1:1.

1. **Multiple Choice:** Bakit gumamit si Nahum ng matingkad na mga biswal na kulay (iskarlata, kumikislap na mga karwahe) at pandinig na mga tunog (paglagutok ng latigo, kalampag ng mga gulong) sa mga kabanata 2 at 3?
2. A) Upang tuparin ang mga sinaunang kahilingan sa sukat ng tula para sa musika sa templo
3. B) Upang linangin ang makahulang imahinasyon at magbigay ng katiyakan hinggil sa banal na paghuhukom
4. C) Upang libangin ang mga mambabasa sa pamamagitan ng kathang-isip na dula
5. D) Upang itala ang mga teknikal na detalye sa inhinyerya ng militar

1. **Maikling Sagot:** Sa Nahum 2:11–13, anong mabisang metapora ng hayop ang ginamit ni Nahum upang ilarawan ang imperyal na kapalaluan ng Ninive, at paano ito binaligtad ng Diyos?

1. **Multiple Choice:** Ano ang nagpapabukod-tangi sa pakikipag-ugnayan ng propetang si Habakuk sa Diyos kung ihahambing sa karaniwang mga makahulang pahayag?
2. A) Tumanggi siyang makipag-usap sa Diyos at tumakas patungong Tarsis
3. B) Pumasok siya sa dalawang bahaging tapat na pakikipag-usap, nagtanong ng mahihirap na katanungan at tumanggap ng soberanong paghahayag
4. C) Naghatid lamang siya ng mga propesiya sa pamamagitan ng simbolikong pagtatanghal sa lansangan
5. D) Sumulat lamang siya sa mga haring Hentil nang hindi kinakausap ang Juda

1. **Maikling Sagot:** Ayon kay Pastor Kim, paano dapat tumugon ang mga mananampalataya sa personal na pagkakasala at kawalan ng katarungan ayon sa Mateo 5:39 at sa biblikal na propesiya?

Susi sa Pagwawasto

1. **B**, Selos ng tipan, tulad ng isang asawang lalaki na nagtatanggol sa kanyang asawang babae. (Bahagi: Ang Selos ng Diyos at Banal na Paghihiganti)
2. Ang masasalimuot na lagusan ng tubig at mga bambang na itinayo upang ipagtanggol ang Ninive ang siya mismong naging daan ng pagkawasak nito nang sirain ng malalakas na baha ang mga pader ng lungsod. (Bahagi: Ang Heopolitikal na Pagbagsak ng Asiria / Konteksto sa Kasaysayan)
3. **C**, Humigit-kumulang 100 taon. (Bahagi: Jonas at Nahum: Ang Balanse ng Habag at Katarungan)
4. Nagtatapos ang Jonas sa isang tanong ng walang humpay na biyaya at habag sa Ninive (Jonas 4:11), samantalang ang Nahum ay nagtatapos sa isang tanong ng di-nagmamaliw na katarungan sa nakamamatay na sugat at walang katapusang kalupitan ng Ninive (Nahum 3:19). (Bahagi: Paghahambing kina Jonas at Nahum)
5. **C**, Ang insensong inihalo sa mga panalangin ng lahat ng mga banal. (Bahagi: Ang Kapangyarihan ng Panalangin sa Espirituwal na Pakikidigma)
6. Tumutukoy ito sa mga maharlikang tagapagbalita na ipinapadala sa buong imperyo upang magpahayag ng mabuting balita: ang tagumpay sa isang labanan, ang pagbagsak ng isang mang-aapi, o ang pagluklok ng isang bagong hari na nagdadala ng kapayapaan. (Bahagi: Makatang Propesiya at ang Mabuting Balita ng Paghuhukom)
7. **B**, Upang linangin ang makahulang imahinasyon at magbigay ng katiyakan hinggil sa banal na paghuhukom. (Bahagi: Makatang Propesiya at ang Mabuting Balita ng Paghuhukom)
8. Inilarawan ang Ninive bilang isang mabangis at matakaw na yungib ng leon; binaligtad ng Diyos ang kapalaluang ito sa pamamagitan ng pagpapahayag na "Lalabanan kita," pinutol ang kanilang huli, at sinunog ang kanilang mga karwahe sa usok. (Bahagi: Makatang Propesiya at ang Mabuting Balita ng Paghuhukom)
9. **B**, Pumasok siya sa dalawang bahaging tapat na pakikipag-usap, nagtanong ng mahihirap na katanungan at tumanggap ng soberanong paghahayag. (Bahagi: Panimula kay Habakuk: Ang Makahulang Pakikipag-usap)
10. Ang mga mananampalataya ay hindi naghihiganti para sa sarili; inihaharap nila ang kabilang pisngi at nananalangin, na ganap na ipinauubaya ang huling pagganti sa soberanong katarungan ng Diyos. (Bahagi: Banal na Selos at Matuwid na Paghihiganti)

Sa loob ng tatlong minuto

Maligayang pagdating sa araling ito na pinamagatang Mga Pangunahing Kaalaman sa Katalogo: Nahum at Habakuk, mula sa Nahum kabanata isa talata isa, na itinuro ni Pastor Hoon Kim ng N.E.W. Church. Ang mga propeta noong ikapitong siglo ay nabuhay mga pitong daang taon bago si Cristo, sa panahon ng malalaking kaguluhan sa pagitan ng mga bansa nang bumangon at bumagsak ang mga pandaigdigang imperyo. Ngayon, habang nakikita natin ang kaguluhan sa mga bansa, ginagamit natin ang kanilang mga propetikong sulat bilang lente upang unawain ang ating sariling mga kalagayan at maunawaan kung ano ang ginagawa ng Diyos sa daigdig. Mga isang daang taon bago si Nahum, nangaral ang propetang si Jonas sa Ninive, at nagpakita ang Diyos ng walang humpay na habag dahil nagsisi ang lunsod. Subalit makalipas ang isang daang taon, naging mapagmataas ang Ninive, winasak ang hilagang Israel, at muling nagbalik sa walang katapusang kalupitan. Kaya isinugo ng Diyos si Nahum upang ipahayag ang ganap na pagkawasak ng Ninive. Ipinapakita nito na ang Diyos ay kapwa mahabagin at banal. Hindi Siya tulad ng mga pabago-bagong pagano na diyus-diyosan; kumikilos Siya nang may matuwid na katarungan batay sa ebidensya at pag-ibig sa tipan. Inilarawan ni Nahum ang Panginoon bilang mapanibugho at naghihiganti. Kung paanong ipinagtatanggol ng isang asawang lalaki ang kanyang asawa kapag sinasaktan ito, ipinagtatanggol din ng Diyos ang Kanyang bayang may tipan sa Kanya. Ang mga kaaway ng Israel ay mga kaaway ng Diyos. Ang mga mananampalataya ay hindi naghihiganti sa sarili nating mga kamay; sa halip, inihaharap natin ang kabilang pisngi, matiyagang naghihintay, at nagtitiwala sa Diyos na maglalapat ng katarungan. Ipinaaalala sa atin ng Nahum kabanata isa talata pito na ang Panginoon ay mabuti, kanlungan sa panahon ng kaguluhan, at nagmamalasakit sa mga nagtitiwala sa Kanya. Gumamit si Nahum ng matingkad na tula na puno ng mga tanawin at tunog, tulad ng mga humahagibis na kabayo, kumakalantog na mga gulong, kumikislap na mga karwahe, at mapaminsalang baha. Sa ating pang-araw-araw na buhay, kapag nanonood tayo sa sinehan, ang mga epekto sa paningin at tunog ay nagpaparamdam na makapangyarihan at totoo ang kuwento. Sa gayunding paraan, ginagamit ni Nahum ang matitingkad na detalyeng ito ng mga pandama upang bigyan tayo ng lubos na katiyakan na tiyak ang matuwid na paghuhukom ng Diyos. Bukod dito, binabanggit ni Nahum ang mga paa ng nagdadala ng mabuting balita. Noong sinaunang panahon, pagkatapos ng isang malaking digmaan, naglakbay ang mga tagapagbalita sa iba't ibang teritoryo upang ipahayag na nagapi ang isang masamang pinuno at nagdala ng kapayapaan ang isang bagong hari. Para sa iglesya, ipinapahayag ng tunay na ebanghelyo na naghahari si Jesus at mangingibabaw ang katarungan ng Diyos laban sa bawat

mapang-aping sistema. Sa huli, sa Habakuk, natututuhan natin kung paano lumapit sa Diyos sa pamamagitan ng propetikong panalangin. Sa mga panahon ng kalituhan at pagbangon ng mga kapangyarihan sa daigdig, dinala ni Habakuk ang kanyang tapat na mga katanungan sa Diyos at naghintay ng banal na paghahayag. Kahit tila magulo ang daigdig, ang nalabi ng Diyos ay maaaring magdala ng tapat na mga tanong sa Kanya at mamuhay sa pamamagitan ng pananampalataya.

Mga talata mula sa Biblia: Biblica® Open Ang Salita ng Diyos™, Copyright © 2009, 2011, 2014, 2025 ng Biblica, Inc., ginamit sa ilalim ng lisensiyang Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 (CC BY-SA 4.0), mula sa open.bible. Scripture quotations: Biblica® Open Ang Salita ng Diyos™, Copyright © 2009, 2011, 2014, 2025 by Biblica, Inc., used under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 license (CC BY-SA 4.0), from open.bible. Original work available for free at www.biblica.com and open.bible.